

ARKITEKTURMUSEETS VÄNNER

Föreningen för byggnadskonstens främjande

VERKSAMHETSBERÄTTELSE FÖR ÅR 2010

Verksamhetsberättelsen gäller perioden 1 januari till 31 december 2010.

Medlemmar

Vid årsskiftet 2010/2011 hade föreningen 952 medlemmar (varav 157 parmedlemmar) och 64 företagsmedlemmar.

Hedersmedlemmar är professor Bengt O H Johansson, professor Karin Lindegren, arkitekt SAR/MSA Jöran Lindvall, arkitekt SAR/MSA Carl Nyrén och fil. kand. Ingrid Runnquist

Under året har hedersmedlemmen arkitekt SAR/MSA Bengt Lindroos avlidit.

Styrelse och andra förtroendevalda

Arkitekt SAR/MSA Carl-Gustaf Hagander, ordförande

Fil.mag. Helena Friman

Konstnär Maria Koolen Hellmin

Arkitekt SAR/MSA, byggnadsantikvarie Ulf Melander

Byggnadsantikvarie Erica Ek

Redaktör Lis Hogdal

Arkitekt SIR/MSA Ulla Christiansson

Arkitekt Karin Winter

Arkitekt SAR/MSA Per Kallstenius

Museichef Lena Rahoult är adjungerad i styrelsen

Styrelsen har under året hållit 5 protokollförda sammanträden.

Valberedningen inför årsstämman 2011 består av fil. dr Martin Rörby, arkitekt SAR/MSA Rasmus Waern och Susanna Janfalk, intendent vid Arkitekturmuseet.

Sekreterare i vänföreningen har varit redaktör Lis Hogdal fram till årsmötet i juni 2010, då arkitekter SAR/MSA Mikaela Eckered och Hanne Weiss Lindencrona gemensamt övertog kansliuppgiften. Under våren 2010 lämnade arkitekt Barbro Jernberg och Inger Öckermark sina uppgifter som kassör respektive matrikelansvarig. Båda uppgifterna övertogs då av ekonom Eva Hasselskog.

Revisorer har varit auktoriserad revisor Ulf Järlebro och jur. kand. Carl-Magnus Renström.

Medlemsavgifter och förmåner

Medlemsavgifterna har under 2010 varit oförändrade:

Enskild medlem 250 kronor

Par (två medlemskort)	400 kronor
Företagsmedlem (två fria kort)	800 kronor
Medlem under trettio år	100 kronor

Medlemsförmåner under 2010 har varit fri entré till Arkitekturmuseet och Moderna Museet, inbjudningar till föreningens olika evenemang (5 medlemsbrev under året), inbjudningar till Arkitekturmuseets vernissager, information om museets programverksamhet. Dessutom 20 % rabatt på Arkitekturmuseets sortiment i bokhandeln, 10 % på restaurangerna.

Museet har inte givit ut någon årsbok under året, varför föreningen inte givit något tryckeribidrag eller medverkat till företagsannonser.

Evenemang, studiebesök och resor

VISIONER UNDER FÖRMYNDERSKAP - den 3 februari

Arkitekturforskaren Cathrine Mellander föreläste över sin aktuella avhandling - "Arkitektoniska visioner under statligt förmynderskap". Den är en studie av Överintendentsämbetet som var landets överordnade byggnadsmyndighet från 1700-talet fram till 1917, då uppgiften övertogs av Kungliga Byggnadsstyrelsen. Cathrine Mellander har detaljstuderat fyra av ämbetets arkitekter, Carl Gustaf Blom Carlsson, Henrik Albert Törnqvist, Abraham Ludvig Hedin och Fritz Herman Vilhelm Eckert. De har alla bidragit till tydliga avtryck i vår bebyggelsemiljö, från skolhus och läroverk till sjukhusbyggnader och kyrkor. För föreningen Helena Friman. I samarbete med Arkitekturmuseet, lokal museets hörsal. 10 åhörare trotsade snöstormen.

STORY HOTEL PÅ RIDDARGATAN - den 24 februari

Bra design till ett billigt pris är Story Hotels signum. Arkitektkontoret Konzept har omvandlat ett bostadshus på Riddargatan till hotell. Arkitekterna har strävat efter att ändra så lite som möjligt och i största möjliga mån återanvända befintligt material. De gamla dörrarna har blivit sänggavlar och en hel del av möblemanget är second hand. Hotellet har fått stor uppmärksamhet i internationell press och branschorganisationer. Ombyggnaden visades av Daniel Wengelin från Konzept tillsammans med hotellets vd, Sören Axelsson Hullberg. För föreningen Sandra Nolgren. 29 deltagare.

PARADVÅNING I MONTÉNSKA PALATSET - den 9 mars

Föreningen gavs i mars en unik möjlighet att få se en paradvåning i Monténska palatset vid Mariatorget som uppfördes 1887-89 efter arkitekten Albin Sjösteens ritningar. Våningen har en mycket rikt utformad inredning med höga paneler, gyllenläderstapeter, ornerade stucktak, stjärnparkettgolv och takmålningar. Flera kända arkitekter och konstnärer, som Valfrid Karlsson, Agi Lindegren, Carl Grabow och Sven Scholander medverkade vid den fasta inredningen, som är ytterst välbevarad. Länsstyrelsen motiverade sin byggnadsminnesförklaring från 2006 med byggnadens synnerligen höga kulturhistoriska värde som anses spegla borgarklassens nya välstånd under 1800-talets andra hälft. Våningen visades av dess innehavare tillsammans med byggnadsantikvarie Ingvar Hedenrud, som ansvarat för den pietetsfullt genomförda trapphusreoveringen. För föreningen Ulf Melander. 32 deltagare.

TEKNISKA NÄMNDHUSET - den 15 april

Tekniska nämndhuset på Fleminggatan, ritat av arkitekterna Nils Sterner och Carl Deurell, togs i bruk 1965 och fick 1985 en tillbyggnad i grannkvarteret på andra sidan Pipersgatan, ritat av Carl

Deurell. I byggnadskomplexet ingår även det mycket påkostade Separatorhuset ritat av Johan Laurentz 1901. Tekniska nämndhuset inrymmer Exploateringskontoret, Trafikkontoret, Stadsbyggnadskontoret, Idrottsförvaltningen, delar av Fastighetskontoret samt Miljöförvaltningen och Stockholms stads bostadsförmedling AB. En eventuell förestående flytt av de kommunala förvaltningarna föranledde besöket. Guide Carl Deurell. För föreningen Ulf Melander. 17 deltagare.

PÅ VISIT HOS ÅKE AXELSSON - den 24 april

"Vaxholmaren", "Anshelm" och "Gustav". Möbelformgivaren och inredningsarkitekten Åke Axelsson är framförallt känd för sina många stolar. Men han har också rönt stor uppmärksamhet för sina inredningar, särskilt av bibliotek som Riksdagsbiblioteket och Läsesällskapet i Karlskrona. En lördagsutflykt gick till Vaxholm, där Åke Axelsson öppnade sin verkstad och ateljé för föreningen och berättade om sin verksamhet. Fika och smörgåsar serverades på Axelssons stolar till de medlemmar som tagit buss 670 till Åkes röda lada vid Engarns byväg. För föreningen Karin Nyrén. 24 deltagare.

TILL GÄSTRIKLAND PÅ SPANING EFTER ERSKINE - den 8-9 maj

Ett veckoslut i maj gjorde vännerna en bussresa i Ralph Erskines fotspår. Resan började med ett besök i Frescati och rundvandring i auditoriet Aula Magna och Allhuset, kårhus för studenterna på Stockholms Universitet. Nästa anhalt var Avesta, där Erskine ritat en grupp småhus. Flera familjer öppnade generöst sina hem för gruppen. Lunch intogs på Carl Jularbomuseet i Gamla Byn i Avesta. Vidare norrut till industrisamhället Fors där Helen Kolseth från Stora Enso ordnat visning av den omtalade kartongfabrikens område och vandring i intilliggande bostadsområde, där Erskine stått för stadsplan, kedjehus och loftgångshus. Allt, liksom Avestahuset, från tidigt 1950-tal. Färden gick så till Gästrike-Hammarby. Den omskrivna nygestaltningen av det gamla bruket med bostäder runt en "village green" från sent 40-tal. Martin Åhrén från Upplandsmuseet och numera fritidsboende i byn, bjöd på kaffe, guidade och skickade ut deltagarna på besök i olika radhus och kedjehus. Dagen avslutades i Jädraås, mitt i storskogen, med tre rätters middag på Herrgården.

Andra dagen besökte vi Skogsbyn, en grupp enfamiljshus för skogsarbetarfamiljer och fick titta in hos en familj som bott där ända sedan det byggdes 1951.

Vi körde vidare mot Ockelbo och gjorde ett improviserat stopp på vägen för att se ett begravningskapell i Forsbacka, som ritats av Sigurd Lewerentz 1919. I Wij Trädgårdar gjorde Lars Krantz en inspirerande visning av den formala trädgårdsanläggningen. Efter lunchuppehåll på Högbo Qvarn hämtade vi upp förre stadsarkitekten Janerik Bywall, som visade oss runt i Sandvikens centrum i kvarteren Barberaren, Släggsmeden, Tapetseraren från 1960-talet och stadsdelen Nya Bruket från 1970-talet. På vägen mot Stockholm gjorde vi till sist ett uppehåll i Skaparbyn på Ön i Hedesunda. Byggt i etapper för Birger Forsberg och Stiftelsen Hedesundavärna under 1990-talet. För föreningen och reseledare Karin Winter och Lis Hogdal. 17 deltagare.

PÅ SPANING EFTER ERSKINE 2 - den 22 maj

Erskine ägnades även en vårlördag i Stockholmsområdet. Bussresans första mål var den exteriört välbevarade fabriksbyggnaden på Kungsholmen för Eneqvist, Holme och Co, med sin skulpturala entré. Vi fortsatte mot Drottningholmsmalmen där Jane Erskine öppnade upp fadern Ralphs eget hus och kontor från 1963, på gemensam tomt och med vackert terrasserad trädgård omkring. Heminteriören fortfarande intakt. Huset blev byggnadsminne till Erskines 90-årsdag. Vi besökte också Lådan vid Rörby gård på Lovö. En omsorgsfullt utförd replik av familjens första lilla bostad på Södertörn 1942.

Lunch intogs på Drottningholms Slotts Café och därefter fortsatte vi till Ekerö centrum vid Tappström och strövade genom området ner till vattnet. Via Slagstafärjan tog vi oss från Ekerö till Fittjasidan och fortsatte genom skogarna till Lida friluftsgård från 1942, ett timrat hus som var Erskines första självständiga uppdrag. Efter kaffepaus i solsken på terrassen tog vi oss sedan tillbaka till höjderna ovanför Fittja och Masmö och vandrade igenom det stora bostadsområdet Myrstuguberget med mäktiga utblickar över mäljarlandskapet. För föreningen och reseledare Karin Winter och Lis Hogdal. 34 deltagare.

ÅRSSTÄMMA - den 27 maj

Årsstämman hölls liksom året innan på White arkitektkontor i Norra Hammarbyhamnen. Efter de formella förhandlingarna berättade Monica von Schmalensee, Whites blivande VD om kontorets verksamhet sedan starten på 1950-talet och dagens aktuella projekt som t ex Waterfront i Stockholm. Kvällen avslutades med buffé i arkitektkontorets glasade takvåning med terrass. 43 deltagare.

SLUSSEN - POLITIK ELLER STADSBYGGNAD? - den 8 september

En innehållsrik programkväll kring Slussenfrågans hantering de senaste tjugo åren genomfördes i Arkitekturmuseets stora utställningssal tillsammans med Stockholms Arkitektförening och Arkitekturmuseet. Alexis Pontvik, Leif Blomqvist, Johan Nyrén, Mårten Frumerie, Martin Schröder, Anders William-Olsson deltog med att beskriva olika utvecklingssteg som de själva deltagit i. Politiker bereddes tillfälle vid programmets avslutning att redovisa sina respektive partiers syn på den nuvarande situationen. Johanna Wiklander var moderator med bistånd av Boel Hellman från SA. En stor och intresserad publik på drygt 400 personer hade samlats på de uppställda lösa stolarna. För föreningen deltog Carl-Gustaf Hagander och Karin Winter i arrangemangen.

VANDRING PÅ SKOGSKYRKOGÅRDEN - den 22 september

En mild septemberkväll gjorde vännerna en vandring på Skogskyrkogården, Erik Gunnar Asplunds och Sigurd Lerwerentz stora verk som omspannar en tillkomsttid från 1915 till 1940. Skogskyrkogården är Världsarvslistad sedan 1994. Vi besökte först Krematoriekapellet och fick sedan en presentation av den nya krematorieanläggningen av arkitekt Johan Celsing som vann tävlingen om dess utformning. Vi sökte tillsammans med honom också upp dess tänkta läge i det orörda skogspartiet på andra sidan uppfartsvägen. Sedan tog vi oss till Skogskapellet, Tallumpaviljongen och slutligen Uppståndelsekapellet i det tätande mörkret. Lena Karsikas från Stadsmuseet hjälpte oss att låsa upp och klara larmning. För föreningen och guide var Karin Winter. 16 deltagare.

FÖRSKOLAN PALETTEN - den 29 september

Ett av de mest uppmärksammade byggprojekten i Stockholm under året var förskolan Paletten ritad av de Kasper Salin-prisade arkitekterna Tham & Videgård. Arkitekterna visade oss runt i byggnaden som står i bjärt kontrast till LM Ericssons gamla telefonfabrik intill, som numera hyser Konstfacksskolan. Den njuformade byggnaden är klädd med knallgula vertikala trästavar som dessutom delvis döljer vissa av de mycket fritt placerade fönstren. Den rundade formen bidrar till den Reggio Emilia-pedagogik som förskolan tillämpar och som ska främja barnens rörelse såväl utomhus som inomhus. Rummen har olika färgteman som kvällstid kan ses utifrån och ger ytterligare en dimension åt den starka fasadupplevelsen. För föreningen Ulf Melander. 24 deltagare.

DEN FRANSKE AMBASSADÖRENS RESIDENS, BROMSKA PALATSET – den 26 oktober
Vännerna fick i oktober möjlighet att besöka den franske ambassadörens residens i Bromska palatset på Narvavägen, ett av Stockholms sista privatpalats vid sidan av Hallwylska, von Rosenska och Sagerska palatsen. Det var Gustaf Emil Broms (1849–1903), huvudägare i gruvföretaget AB Gellivare Malmfält, som lät bygga palatset åt sin familj 1898-1900. Byggmästare var E W Berggren och arkitekter Erik Lallerstedt och Ludvig Peterson. Bromska palatset för tanken till ett italienskt renässanspalats. Byggnaden köptes av franska staten 1921 för dess legation i Sverige. Sedan 1997 inrymmer Bromska palatset den franske ambassadörens residens. Ambassadör Joël de Zorzi hälsade välkommen och berättade om planerna på att skriva en bok om den ganska okända byggnaden. Ambassadören visade huset tillsammans med arkitekt Yves Chantereau, Equator Arkitekter. För föreningen Ulf Melander. 30 deltagare.

OFFENTLIGA RUM I STOCKHOLM – den 16 november

Under rubriken offentliga rum i Stockholm talade den nya stadsträdgårdsmästaren Pia Krensler, arkitekt LAR/MSA, om politiska målsättningar och hur stadens organisation och beslutsprocesser utformas för uppgiften att forma våra gemensamma rum i staden. Hon berättade om stadsträdgårdsmästarens roll i processen och om några aktuella större projekt och om gestaltningen av dessa. Lokal Tekniska nämndhusets hörsal. 53 åhörare.

RESA TILL ISTANBUL – den 19-23 november

Resan till Istanbul planerades av Johan Mårtelius, professor i arkitekturhistoria KTH, som också var resans "fackguide". Resans tyngdpunkt låg vid de arkitekturhistoriskt intressanta objekten, men det gavs också exempel på aktuell stadsförnyelse, stadsbyggande och modern arkitektur. Vännerna besökte bl a ett antal moskéer, varav flera exempel av den mest kände moskéarkitekten Sinan, därtill Top Kapi, Hagia Sofia, medeltidskyrkan Karye Camil och flera basarer. En båtutture på Bosporen förde oss till Asiensidan och besök i en osmansk fästning Rumeli Hisar. På vägen såg vi fantastisk träbebyggelse utmed stränderna. I ett förfallet trähusområde med arkitektoniska kvaliteter pågick renoveringsarbeten. I den moderna delen av Istanbul passerade vi Taksimtorget och Levent, samt en gigantisk shoppinggalleria Kanyon. Vi träffade också den svenska konsulen på generalkonsulatet och besökte svenska forskningsinstitutet i samma hus. På väg till flygplatsen besökte vi Kemal Atatürks fina sommarresidens från 1930-talet på Marmarasjön. Vid sin sida hade Johan Mårtelius som uppskattad lokal och svensktalande guide, Serhat Paktas. För föreningen Hanne Weiss Lindencrona och Mikaela Eckerred. 38 resenärer.

TRÄBYGGNADSKONSTENS FÖRMÅGOR - den 7 december

Träbyggandet har expanderat det senaste årtiondet – det gäller här hemma och i övriga världen. Magnus Silfverhielm, Arkitekt SAR/MSA, SIR/MSA och professor har i olika roller varit involverad i de flesta av de stora nationella satsningar som gjorts för att öka användningen av biomassa i byggandet: som forskare, pedagog, missionär och inte minst som arkitekt och designer. I sin föreläsning talade han om byggmaterialet trä, om relationen design och industrialiserat byggande samt om träarkitektur i världen. Lokal Arkitekturmuseets hörsal. 42 åhörare.

Stockholm den 28 april 2011

Lis Hogdal, Mikaela Eckerred och Hanne Weiss Lindencrona